

ad § 1.

Bestemmelsen i stk. 1 er udformet således, at fideikommisserne straks ved lovens ikrafttræden overgår til fri ejendom, uden at denne overgang er afhængig af nogen begæring fra besidderen eller en beslutning fra myndighederne. Dette har, som det fremgår af bemærkningerne til § 4, navnlig betydning for spørgsmålet om, hvilke særlige forpligtelser der påhviler fideikommisset, og som skal sikres ved afløsningen.

Med hensyn til familiefideikommissier, der helt eller delvis består af løsøre, gør der sig efter justitsministeriets formening sådanne særlige forhold gældende, at det er rimeligt at lade disse fideikommissier indtage en særstilling.

Der findes for tiden kun ganske enkelte løsøre-fideikommissier med kgl. konfirmerede fundatser; 2 af disse fideikommissier tilhører kongehuset.

ad § 2.

Da man naturligvis ikke ønsker at ophæve legater — ej heller sådanne, til hvis nydelse medlemmer af bestemte familier har fortrinsret — har det været af stor betydning i loven gennem en omhyggelig definition af begrebet familiefideikommissi nøje at angive lovens område. Ved begrebets afgrænsning har forbudet i grundlovens § 84, således som denne bestemmelse efter udtalelserne i folketingets betænkning af 25. februar 1953 over grundlovsforslaget (R. T. 1952—53 B. spalte 371) må forstås, været afgørende.

Bestemmelsen i 1. stk. omfatter også det sjældne tilfælde, at fundatsen bestemmer, at successionen — når der ikke længere er medlemmer af een familie — skal fortsætte indenfor en anden familie. Man har dog ikke fundet tilstrækkelig anledning til udtrykkelig at anføre dette i lovteksten.

Bestemmelsen i 2. stk. tager sigte på sådanne kapitaler, som ifølge fundatsen i et vist antal generationer skal virke som familiefideikommissier for derefter på et senere tidspunkt at gå over til at blive legatkapitaler. At lade sådanne kapitaler overgå til fri ejendom til den nuværende brugs- eller rentenyder og hans successor vil i mange tilfælde indeholde en tilsidesættelse af opretterens vilje, for hvilken der ikke kan anføres vægtige grunde. Forslaget har derfor som hovedregel fastslået den ordning, at kapitalen straks skal udlægges til det angivne endelige formål, dog med respekt af fideikommissariske brugs- eller rentenydelsesrettigheder i lignende omfang, hvori disse rettigheder iøvrigt sikres gennem det foreliggende lovforslag. For det tilfælde, at det af opretterens viljesbestemmelse eller af andre omstændigheder fremgår, at hans interesse for

det nævnte endelige formål må betragtes som underordnet i forhold til hans ønske om at begunstige den indsatte familie, må fideikommisset følge de almindelige regler.

Disse kommer også til anvendelse i tilfælde af, at kapitalen først skal tilfalde det nævnte formål efter et ubestemt antal generationers forløb, f. eks. i tilfælde af, at den berettigede slægt uddør.

ad § 3.

Besidderens eller administratorens forslag vil navnlig angå fordelingen af fideikommissets aktiver på den del af værdierne, der skal udleveres besidderen, og den del, der skal forblive båndlagt, samt sikring af eventuelle legater, pensioner m. v., jfr. § 4. Unladelse af at indgive forslag efter § 3 medfører, at fideikommisset sættes under administration, jfr. nærmere § 10.

ad § 4.

Den omhandlede sikring af forpligtelser, der hviler på nydelsen af fideikommissier, omfatter kun ydelser, der hviler på nydelsen af fideikommisset på det tidspunkt, da loven træder i kraft, derimod ikke ydelser, som i henhold til fundatsen eventuelt måtte opstå i fremtiden. Dette er en konsekvens af bestemmelsen i § 1 om, at fideikommisset overgår til fri ejendom straks ved lovens ikrafttræden. Praktisk betydning har bestemmelsen navnlig med hensyn til de fideikommissier, hvis fundatser indeholder bestemmelse om, at der tillægges enken efter eller slægtninge af tidligere besiddere en pension, der udredes af fideikommissets indtægter. Begrænsningen til de aktuelle forpligtelser kan ikke anses for urimelig, når man tager i betragtning, at den nuværende besidder netop ved at få fri rådighed over tre femtedele af fideikommissets kapital bliver sat i stand til på anden måde selv at sørge for pension eller lignende til sin enke eller sine slægtninge.

Den i stk. 2 omhandlede indkaldelse foretages for hvert enkelt fideikommiss for sig og ikke som nogen samlet indkaldelse af personer, der har rettigheder over fideikommissier. Fideikommissets overgang til fri ejendom medfører ikke, at besidderen fritages for udredelsen af de pågældende ydelser, og den i bestemmelsen foreskrevne sikkerhed skal således kun beskytte den berettigede i tilfælde af, at besidderen misligholder sine forpligtelser over for denne.

ad § 6.

Udover den i de indledende bemærkninger givne begrundelse for, at kun 1. successor sikres, kan nævnes, at i de tilfælde, hvor man i praksis har indhentet udtalelser fra successorerne i sager vedrørende de enkelte fideikommissier, herunder også